

ریشه کنی فقر مطلق؛ افسانه یا واقعیت؟

پیام عابدی

«فقر مطلق را تا ۱۴۰۰ ریشه کن می‌کنیم». این جمله را با همان هیجانی که در سخنرانی‌های حسن روحانی در سیدایش حس می‌کنیم، بخوانید. وقتی رئیس‌جمهور این جمله را در سفرهای استانی خود می‌گفت، صدای تشویق مدام مردم بلند می‌شد چرا که مردم استان‌های محروم تشنه این هستند که رئیس‌دولت، فقر مطلق را از بین ببرد. محاسبات پژوهشگران دفتر فقر و آسیب‌های اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حاکی از این است که درآمد خانوار زیر ۷۰۰ هزار تومان درآمد دارند. از نظر این تیم، این افراد فقیر مطلق به حساب می‌آیند. فقیر مطلق یعنی آنهایی که درآمدشان به اندازه یک سبد خوراکی ماهانه، اتمی یا باصطلاحاً رفع گرسنگی کنند. البته این افراد با نوسانات نرخ ارز و گران شدن قیمت کالاهای اساسی در سال جاری، فقیرتر شده‌اند و دیگر آن ۷۰۰ هزار تومان هم نمی‌تواند معیار باشد. البته همان زمان هم پژوهشگران حوزه رفاه و آسیب‌های اجتماعی به دولت پیشنهاد داده بودند که فقر مطلق را در هر استان جداگانه محاسبه کند، چرا که هر استانی در شهرها و روستاهای خود هزینه‌های جداگانه‌ای دارد. گزارش تفصیلات است. تورم در آبان ماه نشان می‌دهد، استان سیستان و بلوچستان با ۴۲٫۶ درصد و کردستان با ۴۲٫۵ درصد بیشترین استان کرمان با ۲۸٫۸ درصد کمترین نرخ تورم نقطه به نقطه را داشته‌اند. از همین رو و به عقیده برخی از کارشناسان، دولت در بودجه سال ۹۸ نیاز به طرحی ندارد، طرحی که ریشه کنی فقر مطلق را به‌مسئله عمومی تبدیل کند تا در سال ۱۴۰۰ فقر مطلق به معنای واقعی ریشه کن شود، آن هم در شرایطی که تورم ایران در سال

۲۰۱۹ توسط صندوق بین‌المللی پول بین ۳۴٫۱ تا ۴۰ درصد و رشد اقتصادی منفی ۳٫۶ درصد پیش‌بینی شده است.

بحران بقیه فقرا اگر گرفته است

وقتی فقر بایکباری تومانی می‌شود، اقتصاد ایران را در سال ۹۸، بحران پیش‌بینی ناپذیری و سقوط احتمالی مواجه می‌کند. از همین رو دولت از توسعه تعداد یارانه‌گیران، افزایش حجم بسته‌های رفاهی و گسترش دامنه شمول آنها در سال آینده سخن می‌راند و مبلغ ۷ هزار میلیارد تومان برای استمرار طرح مقابله با فقر (در قالب یارانه) از مجموع ۴۲ هزار میلیارد تومان و همچنین ۹ هزار میلیارد تومان به منظور بهره‌مندی اقشار از سبد کالا از محل افزایش خوراک مایع پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها در نظر گرفته است. به‌منظور تحقق این برنامه، رقم اختصاص داده شده در بودجه سال ۹۸ از سوی دولت برای رفع فقر مطلق، نسبت به سال ۹۷، از ۹۹ هزار میلیارد تومان به ۱۴۲ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است.

سید محمد حسینی، عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در این مورد می‌گوید: «افزایش یارانه نقدی اقشار ضعیف و کم‌درآمد جامعه در دستور کار جدی دولت و مجلس در سال ۹۸ قرار گرفته، اما نباید شرایط به گونه‌ای پیش رود که موجب افزایش نقدینگی و تبعیت آن، رشد تورم شود». البته وی تأکید می‌کند «تازمانی که یارانه نقدی دهک‌های بالای جامعه حذف نشود، دولت اعتبار لازم برای افزایش یارانه‌نیازمندان را نخواهد داشت. باید منابع لازم برای افزایش یارانه نقدی نیازمندان پیش‌بینی شود».

همچنین براساس اعلام اکبر ترکان، مشاور عالی رئیس‌جمهوری در حال حاضر دو دهک به دهک‌های فقیر

جامعه اضافه شده و طبقه متوسط از ۶ دهک به ۴ دهک تقلیل یافته است.

۳۷ درصد از جامعه کمتر از دهک سوم درآمد دارند

«وحد شقایق شهری» اقتصاددان و استاد دانشگاه بر این باور است که با ۷ هزار میلیارد یارانه و ۹ هزار میلیارد تومان کالای، نمی‌توان کشور را از فقر نجات داد و باید طرحی نو در انداخت. او به گزارش‌های مرکز آمار ایران اشاره می‌کند که بر مبنای آن ۳۷ درصد از خانوارها کمتر از دهک سوم جامعه در آمد دارند؛ گزارش مرکز آمار که در سال ۹۴ منتشر شد، دهک سوم درآمدی جامعه را معیار برای محاسبه فقر در میان ایرانیان قرار داده بود. بر این اساس مخارج و هزینه‌های ۳۷ درصد از خانوارها کمتر از دهک سوم درآمدی است. از سویی از آبان ۹۶ تا آبان ۹۷، قیمت کالاها به‌طور میانگین ۲۵ درصد بالا رفته است.

وی می‌افزاید: البته با توجه به بحران ارزی اخیر که چهارمین بحران ارزی است (دو بحران ارزی در سال‌های ۹۱ و ۹۲ و یک بحران اواخر سال ۹۶ که موجب شده ارزش ریال در برابر دلار ۴۰۰ درصد پایین بیاید)، نه ۳۷ درصد که یارانه نقدی جامعه درآمدهایشان کمتر از دهک مورد نظر مرکز آمار است، در نظر داشته باشید که تورم امسال ۵۵ درصد و تورم سال آینده هم به صورت میانگین ۳۵ درصد است. به هر صورت برداشت من این است که بیش از ۵۰ درصد از خانوارهای ما معیار قرار دادن هزینه و درآمدهای دهک سوم به زیر خط فقر پرتاب شده‌اند.

شاهد حذف طبقه متوسط هستیم

شقایق شهری با بیان اینکه در واقع شاهد حذف طبقه متوسط جامعه هستیم، گفت: طبقه متوسط پیوسته

گزارش مرکز آمار که در سال ۹۴ منتشر شد، دهک سوم درآمدی جامعه را معیاری برای محاسبه فقر در میان ایرانیان قرار داده بود. بر این اساس مخارج و هزینه‌های ۳۷ درصد از خانوارها کمتر از دهک سوم درآمدی است

کوچک می‌شود و مشاهده تشکیل نظام دو طبقه‌ای خواهیم بود. یک اقلیت ۱۰ تا ۱۵ درصدی که بر طبقه بهره‌مند هستند و مابقی هم وارد فاز دهک‌های کم‌درآمد می‌شوند. در چنین شرایطی یارانه یاسد کالا برای خروج خانواده‌ها از زیر خط فقر اثربخش نخواهد بود. در کل هم سبدهای کالای مقطعی جمعیت از فقر نجات نمی‌دهد.

این استاد دانشگاه تأکید دارد: در ضمن تجربه منفی توزیع سبد کالا را در دولت یازدهم داشتیم و دیدیم که برخی با وجود اینکه کلی در صف ایستادند، نتوانستند تخم مرغ بگیرند. دیدیم چه اتفاقاتی در توزیع سبد کالا رخ داد و به نیشخند گرفته شد.

وی می‌افزاید: بدترین اتفاقات در زمینه توزیع سبد کالا در همین دولت یازدهم رخ داد. از دید من توزیع سبد کالا در شان مردم نیست و اصلاً نمی‌تواند فقر را کاهش دهد. از نگاه من، بهترین سیاست توزیع کارت هوشمند است. توزیع اقلام اساسی در این چارچوب در وضعیتی که خط فقر تشدید شده و ۵۰ درصد جامعه زیر دهک سوم، جامعه درآمد دارند، به شدت لازم است. باید حمایت‌های مستمر را در دستور کار قرار دهیم و لازم است توزیع کارت هوشمند است. بیشتر هم گفته‌ام که در

آمریکایه ۴۹ میلیون نفر کارت هوشمند تهیه‌اقدام مصرفی داده شده است. این اقتصاددان با بیان اینکه دولت می‌تواند مثل دوران جنگ، اقلام اساسی (مرغ، برنج، چای و...) را وارد کند و در قالب کارت هوشمند و استفاده از شرکت‌های بازرگانی دولتی توزیع کند، گفت: این گونه مصرف‌کننده مختار است که با آن کالا هر کاری بکند، مثلاً در بازار بفرود و سولای این کار تنها موجب می‌شود که کشور را از فقر مطلق و کمبود مواد غذایی خانوار هانجات دهیم فقر در حال حاضر در خانوارهای ایرانی تبدیل به بحران شده است. می‌خواهم بگویم ما به سیاست حمایتی مستمر نیاز داریم نه سیاست‌های مقطعی و جزیره‌ای.

شقایق شهری تأکید دارد که یارانه ۴۵ هزار و ۵۰۰ تومان با وضعیت موجود هیچ ارزش و قدرت خریدی ندارد: «دولت باید یارانه سه یا چهار دهک بالای درآمدی را حذف کند. دولت در این زمینه اهمال کرد و سهیل انگاری به خرج داد. متأسفانه دولت در مقابل حذف یارانه ثروتمندان مقاومت کرد و بهبوده وقت را از دست داد. در حال حاضر ۳۰ تا ۴۰ درصد از یارانه‌هایی که پرداخت می‌شود، به دهک‌های با درآمد بالا پرداخت می‌شود که عملاً اتلاف منابع است».

وی افزود: در این چند سال که از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها می‌گذرد، ۲۵۰ هزار میلیارد تومان یارانه توزیع شده است ولی واقعیت این است که نزدیک به نیمی از آن صرف پرداخت یارانه به ثروتمندان شده است. اینها چه نیازی به یارانه داشتند؟ دقت کنید که سال ۹۸ سال سختی است. تورم و فقر سال آینده تشدید می‌شوند. تورم سال آینده به شدت کاهش می‌یابد. خرید مردم به شدت دگرگون می‌شود. از این رو نیاز است که یک دگرگونی اساسی در نظام توزیع ثروت و یارانه‌ها شکل بگیرد.

نظام مالیاتی باید بار باز توزیع ثروت را بر دوش بکشد

این اقتصاددان با بیان اینکه متأسفانه هیچ نظام کارآمد باز توزیع ثروت در کشور نداریم، گفت: نظام مالیاتی که می‌توانست بار باز توزیع ثروت را بر دوش بکشد، در خدمت ثروتمندان است. در کشور هیچ پایه مالیاتی که ثروتمندان را هدف بگیرد، نداریم و اصلاحات تصویب نشده است؛ مثل مالیات بر ثروت، مثل مالیات بر مجموع درآمد، مثل مالیات بر کالاهای لوکس، مثل مالیات بر سپرده‌های بالای یک میلیارد تومان، مثل مالیات بر اضافه‌ارادات و مالیات بر مصرف. قوانین مالیاتی مادر باز توزیع ثروت فلج هستند. من منتظر بودم که مجلس بالا جبار در باز توزیع ثروت دخالت کند؛ یک دگرگونی اساسی در نظام مالیاتی و نظام یارانه‌ای اتفاق

در کشور هیچ پایه مالیاتی که ثروتمندان را هدف بگیرد، نداریم و تصویب نشده است؛ مثل مالیات بر ثروت، مالیات بر مجموع درآمد، مالیات بر کالاهای لوکس، مالیات بر سپرده‌های بالای یک میلیارد تومان، مالیات بر اضافه‌ارادات و مالیات بر مصرف. قوانین مالیاتی مادر باز توزیع ثروت فلج هستند

بیفتد ولی متأسفانه شاهد تداوم اشتباهات گذشته هستیم. وی تأکید کرد: در بودجه سال آینده هیچ پایه مالیاتی تصویب نشده است و دگرگونی اساسی در نظام باز توزیع ثروت نمی‌بینیم. اگر باز توزیع ثروت با شناسایی دهک‌های ثروتمند درست انجام می‌شود، می‌توانستیم از ثروتمندان مالیات بگیریم تا با آن قدرت خرید خانوارها را افزایش دهیم. می‌خواهم بگویم که اصلاح امور نیازمند یک انقلاب اقتصادی است. برای راهی از این وضع و نجات فقر نیازمند تصمیمات سخت برای باز توزیع ثروت خواهیم بود. در حال حاضر از فقر را از تولیدکنندگان مالیات می‌گیرند اما برای آن ثروتمندی که چند منبع درآمدی دارد، پایه مالیاتی تعریف نمی‌کنند. باید باز توزیع ثروت پیش از مسائل انجام می‌گرفت اما ما زیر بار تصمیمات سخت نمی‌رویم و تا هنگامی که دست به باز توزیع ثروت نمی‌زنیم، نمی‌توانیم فقر را مدیریت کنیم و فقر انجات دهیم.

شقایق با بیان اینکه نباید به حوزه‌هایی که عده‌ای در لوی آن ثروت اندوزی می‌کنند یارانه تخصیص داد، گفت: به بن‌بزم و بسیاری حوزه‌های دیگر یارانه می‌دهیم. چه کسی از اینها استفاده می‌کند؟ بن‌بزم را چه کسانی بیشتر از سایرین مصرف می‌کنند؟ آن کسانی که چند خودرو دارند پس یارانه‌ها در خدمت ثروتمندان است. در کل نهاد های باز توزیع ثروت و نهاد های باز توزیع یارانه‌ها در خدمت اغنیاء هستند. دهک‌های کم‌درآمد بهره‌چندانی از این وضعیت نمی‌برند. من انتظار داشتم تصمیمات بزرگی برای باز توزیع ثروت و نظام مالیاتی گرفته شود. با این سیاست‌هایی که ما داریم، ۵۰ درصد جامعه را که عنوان کردم از فقر نجات دهیم. البته نیاز داریم که در تمام حوزه‌ها ورود کنیم. همین حالا ۷۰ درصد از سپرده‌های عظیم کشور در اختیار یک درصد ثروتمند جامعه است. تجمع ثروت باید با مالیات باز توزیع شود، اما اجاز نمی‌دهند در این زمینه قانونی وضع شود.

آن شد دستمزدها بود و گر نه همه چیز افزایش پیدا کرد و در واقع آن پیمان دسته‌جمعی از بین رفت. توفیقی تأکید کرد: حالا با تجربه‌ای که از قبل پیدا کردیم به دنبال راهکار اجرایی و الزامی‌تر هستیم که دست‌خوش حادثه‌ها و اما و اگرهای تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی نشود.

کنیم تا طی چند سال دستمزدها و سید معیشت به هم نزدیک شود. سوال اول اجرا شد و بر اساس تورم ۱۵ درصدی، دستمزدها ۲۵ درصدی اعلام شد اما سال بعد دقیقاً از یک موعده دستمزدها که رسیدیم مجلس لایحه‌ای برای تثبیت قیمت‌ها داد که متأسفانه تنها چیزی که تثبیت قیمت‌ها شامل

غیبت کارفرمایان در نخستین نشست تعیین مزد ۹۸

تدریجی به سمت کاهش شکاف دستمزدها سید معیشت بود.

نماینده کارگران یادآور شد: در دوسه سال اخیر سعی کردیم افزایش مزد را کمی بالاتر از تورم اعلامی نماییم اما متأسفانه بلایی که سال ۹۷ بر سر آن آمده تنها تمام زحمات سه سال گذشته را بر باد داد که شکاف را بیشتر از پیش عمیق کرد.

توفیقی گفت: دوشنبه هفته آینده بار دیگر نشست کمیته دستمزدها برگزار می‌شود و سید معیشت به‌روز رسانی شده در آنجا ارائه خواهد شد تا به تأیید نهایی برسد. وی در باره راهکاری احتمالی برای نزدیک کردن دستمزدها به سید معیشت گفت: در سال‌های گذشته در شورای عالی کار یک پیمان لایحه‌ای برای تثبیت قیمت‌ها داد که هر سال دستمزدها ۱۰ درصد بالاتر از تورم نهایی

توفیقی یادآور شد: وقتی دولت دست تولیدکنندگان را در افزایش قیمت‌ها و هر نوع بازی کردن با بازار باز می‌گذارد، امر بر کارفرمایان مشتی می‌شود که می‌توانند هر نوعی که دلشان می‌خواهد رفتار کنند کما اینکه در این نشست نیز حضور پیدا نکردند.

وی درباره مبنای محاسبه سید معیشت نیز گفت: آنجا که بانک مرکزی از ۳۰ تا ۳۰ ماهه امسال گزارش آماری نمی‌دهد تنها جایی که باقی می‌ماند مرکز آمار است که البته مرکز آمار هم گزارش‌های ماهانه می‌دهد، به همین دلیل پذیرفتیم که بر اساس گزارشات آماری آخر دی ماه مرکز آمار، سید معیشت را محاسبه کنیم.

توفیقی یادآور شد: نکته دیگری که در این نشست مطرح شد، ارائه راهکارهایی برای حرکت

نماینده کارگران از برگزاری نخستین نشست کمیته دستمزدها شورای عالی کار برای بررسی مزد بدون حضور نمایندگان کارفرمایی خبر داد و گفت: در این نشست مقرر شد سید معیشت کارگری بر مبنای تورم آخر دی ماه به‌روز رسانی شود. فرامرز توفیقی در گفت‌وگو با فارس با اشاره به نشست روز دوشنبه کمیته دستمزدها شورای عالی کار گفت: در این نشست نمایندگان کارفرمایی حضور نیافتند اما با حضور نمایندگان کارگری و نمایندگان دولت تصمیماتی اتخاذ شد.

وی افزود: متأسفانه در روزهایی که روزهای خاص و حساسی برای جامعه کارگری است و کارگران شرایط بحرانی را سپری می‌کنند، عدم حضور نمایندگان کارفرمایی در نشست‌ها معنای فرار از مسئولیت است.

خبر

تجمع رانندگان وانت بار مقابل ساختمان شورای شهر تهران
صبح دیروز تعدادی از رانندگان وانت بار نسبت به عوارض ورود به طرح ترافیک و همچنین تصمیم‌های شورای شهر و شهرداری تهران درباره ممنوعیت ورود آنها به محدوده شهر تهران تجمع کردند. به گزارش ایلنا، اعتراض کنندگان تأکید داشتند: ما وظیفه حمل و نقل عمومی را به عهده داریم و با هر گونه عوارض ورود به طرح ترافیک مخالفیم. ملاقات با اعضای شورای شهر تهران و همچنین محسن پورسیداقایی، معاون حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران، در خواست اصلی تجمع کنندگان بود.

تعویق هفت ماه مطالبات مزدی کارگران شهرداری زرباد

۴۵ کارگر شاغل در شهرداری زرباد در استان سیستان و بلوچستان هفت ماه معوقات مزدی دارند. عضو شورای شهر این استان می‌گوید: به خاطر وضعیت پایین معیشت مردم زرباد و مسکوت ماندن ساخت و ساز شهری، شهرداری فعلاً با مشکل مواجه شده و جوابگوی حقوق کارگران و کارکنان خود نیست.

به گزارش ایلنا، این کارگران که در بخش‌های مختلف خدماتی و فضای سبز مشغول به کار هستند، می‌گویند: ۷ ماه معوقات مزدی دارند و سایر مزایای مزدی نیز از سه سال پیش پرداخت نشده است. در عین حال حق بیمه آنها چندین ماه به تعویق افتاده و هم‌اکنون به صورت اقساط به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود. با این حال عضو شورای شهر زرباد، کمبود نقدینگی و نبود منابع مالی را علت تأخیر در پرداخت مطالبات مزدی کارگران شهرداری اعلام کرد. یوسف مصلحی از تلاش برای پرداخت مطالبات کارگران شهرداری زرباد خبر داد و گفت: پرداخت حقوق کارگران شهرداری تقریباً شش تا هفت ماه به تأخیر افتاده که در این بین بخشی از مطالبات (پنج ماه) به صورت علی‌الحساب (۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان) به کارگران پرداخت شده است. او با بیان اینکه معوقات مزدی کارگران به دلیل کمبود درآمدهای شهرداری و منابع مالی است چرا که در آمد شهرداری زرباد پیشتر از محل ارزش افزوده و صدور عوارض ساخت و ساز تأمین می‌شد، افزود: سال‌های گذشته شهرداری زرباد دست کم ۵۰ تا ۶۰ میلیون ارزش افزوده دریافت می‌کرد که این رقم در سال جاری به ۲ میلیون تومان کاهش یافته است. از طرفی به خاطر وضعیت پایین معیشت مردم زرباد و مسکوت ماندن ساخت و ساز شهری، شهرداری فعلاً با مشکل مواجه شده و جوابگوی حقوق کارگران و کارکنان خود نیست.

لاهوئی:

عدم افزایش پلکانی حقوق شکاف طبقاتی را عمیق می‌کند

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس تأکید دارد که اگر حقوق‌ها در سال آینده بدون روش پلکانی افزایش پیدا کند عمق شکاف طبقاتی را بیشتر می‌کند. مهرداد لاهوتی در گفت‌وگو با خبرگزاری خانه ملت گفت: با توجه به اینکه فاصله بین پایه حقوق‌ها بسیار زیاد است تا ۲۰ درصدی در صدی بدون روش پلکانی معکوس اعمال شود بر شکاف بین طبقاتی جامعه افزوده می‌شود. وی با اشاره به روش پلکانی معکوس عنوان کرد: دولت برای سال ۹۷ پیشنهاد افزایش حقوق ۱۰ درصدی را به مجلس ارائه کرده بود که نمایندگان با ایده روش پلکانی معکوس، حداکثر و حداقلی برای افزایش حقوق‌ها در نظر گرفتند. نماینده لنگرود در مجلس ادامه داد: بنا بر این مصوبه مجلس حقوق‌های بالای ۵ میلیون تومان امسال افزایش پیدا نکرد و منابعی فراهم شد تا آنها را به حقوق کمتر می‌گیرند تا ۲۰ درصد افزایش حقوق داشته باشند. دولت برای سال آینده افزایش حقوق ۲۰ درصدی را پیشنهاد داده است. وی اظهار داشت: از آنجایی که قانون مکلف کرده افزایش حقوق‌ها متناسب با تورم سال باشد، نمایندگان پیشنهادهای مختلفی را برای افزایش حقوق‌های سال آینده ارائه کرده‌اند. لاهوتی با بیان اینکه دولت برای افزایش حقوق‌ها ۳۰ هزار میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته، گفت: نمایندگان پیشنهادهای مختلفی برای توزیع این اعتبار به عنوان افزایش حقوق‌ها ارائه کرده‌اند، به‌طور مثال افزایش حداقلی ۴۰ درصد و حداقلی ۵ درصد مطرح است.